

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Illvstrivm Miracvlorvm Et Historiarvm Memorabilivm Lib.
XII**

Caesarius <Heisterbacensis>

Antverpiae, 1605

Ad Catholicvm Virtvtis Stvdiosvm Lectorem.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13177

AD CATHOLI-
CVM VIRTVTIS STV-
DIOSVM LECTOREM.

RODIT denuo, non semel
quidē olim typis euulgatus
Cæsarius, sed postrema, vt
videtur, editio in annum à
Christo seruatorenostro na-
to 1481 incidit, cuius cū iā
vix pauca, ea que non nisi in

peruetustis bibliothecis, reperirentur exēpla,
Reuerēdus & eximius sacræ Theologiæ Do-
ctor D. Tilmannus Bredenbachius insignis
Collegij Colonix ad D. Gereonē, dum viue-
ret, Canonicus, non minus virtutibus, quàm
literis clarus, parentis sui viri optimi & do-
ctissimi exēplum secutus, totum se communi
reipubl. Christianæ bono consecrans, cū ad
alios scriptores, tum ad hunc Cæsarium reco-
gnosendum animum adiecit; nō solum quòd
ipse miraculorum & exemplorum lectione
mirificè delectaretur, sicut eius sacrarum col-
lationum libri testantur; verū etiam quòd
magnam his vim inesse censeret ad excitandā
fouendamque in animis fidelium, hac mundi
senectā penē extinctā, pietatem; quo etiam
nomine hos libros magnopere à plurimis e-
ruditione & virtute conspicuis viris expeti
sciebat. Quem ille laborem cū iam ad finem
asq; perduxisset, ac de euulgādo opere cū Ty-
pographo tractare cœpisset, immatura ecce

AD LECTOREM

mors, non sine multorum dolore, reipub. Christianæ, cui eius opera vti ipsissima adhuc fuisset, eum sustulit. Ne verò labor tam fructuosus intercederet, simulque virtutis studiosi hoc libro diutius carerent, data est seculò opera: & Cæsarius ipse denuo, non tantum diligenter relectus, sed etiam ex quodam scripto codice, licet nec vetustissimo nec correctissimo, non vno loco emendatus. Dominus quidem Brendebachius hinc inde, modicè tan en, stylum mutarat, aut verius pauca verba latiniora nonnullis locis substituerat; verum quòd hoc alijs minus in auctore veteri probaretur, relicta sunt ubique ipsius Cæsarij verba etià barbarà, & minus latinà, quæ prudentem lectorem haud offendent. si & temporis illius, & finis quo ab autore liber conscriptus est, rationem aliquam habuerit. Nam vt hac ætate nullus à populo Italiæ aut Græciæ iure postulare sermonem Latinum vel Græcum; sic neque à scriptoribus, qui in ea inciderunt tempora, quibus politiores literæ ex scholis, harum maximè partium, si non penitus exulabant, dominante certè barbarie vix apparebant, ornatam dictionem qui requireret, iure reprehendendus esset. Quod cum vniuersè de quibusvis authoribus illorum temporum & locorum statuendum sit, maximè tamen in illis obseruandum venit, quibus non fuit propositum verba sectari, sed res explicare: non linguam aut sermonem legentium perpolire, sed mores vitamque formare & ornare: quod vt Cæsario, hos dialogorum libros illa ætate scribenti, sic & Domino Brendeba-

PRÆFATIO.

dēbachio p. m. eisdem recognoscenti, & reli-
 quis, editionē hanc urgentibus & promouen-
 tibus, propositum fuit, ut nimirū hinc lecto-
 res & vitia fugiendi, & virtutes conlectandi,
 & auitam maiorum fidem pietatēque ma-
 iori studio conseruandi, incitamenta caperēt;
 ad quod sicut verborum elegantia parum, ita
 sanē viua exempla, etiā simplici dictione nu-
 deque proposita, plurimum valere omnis an-
 tiquitas testatur, & optima rerum magistra,
 quotidiana experientia nos edocet. Quare ut
 Theologi, Legum Canonumque doctores,
 Medicitem & Philosophi suarum facultatū
 authores & interpretes, quantumuis inculta
 dictione vtantur, quōd rerum vtilium scien-
 tiam inde hauriant, assidue & diurna & no-
 cturna lectione versant; sic quoque minimē
 conuenit Christianæ philosophiæ studiosos,
 eos aspernari libros, quorū lectio, etsi ornate
 dicendi facultatem non suppeditet, bene tamē
 recteque viuēdi rationem edocet: indignum
 siquidem esset, id quod à prudētissimis homi-
 nibus solius scientiæ comparandæ gratia fit,
 quæ absque caritate possessorib^{us} suis haud ra-
 rō perniciem adfert; id in ijs quæ salutem no-
 stram, & quidē sempiternā, propius attingūt,
 à nobis non præstari. Sicut ergo illi sciunt, à
 rerum magistris non postulandam lectionem
 ornatam, sed ab ijs quorum ea professio est, ut
 circa verborum delectū versentur; sic ab his,
 qui moribus Christianorum formandis infi-
 stunt, id petere haud æquum est. Etsi enim
 optabilius foret, ut res etiam istæ per se ex-
 cellen-

AD LECTOREM

cellentes, grauissima politaque oratione explicarentur, non tamen si quando hæc desit, res simul vtilissimæ abiciendæ veniunt. Quod verò ad res his Libris pertractatas atinet, sunt illæ non tantùm ob varietatem iucundæ, sed etiam vtilissimæ; recenset siquidem autor multiplices historias suæ ætatis, easque non confusas, sed in certum ordinem digestas. Bona autem optimaque fide eum vsurum esse, prudens acrisque iudicij lector facile aduertet. Scio non defuturos, qui hæc velut leuia, quin etiam tanquam vana aspernabuntur; ex quibus ij qui a salutis fundamento exciderunt, & iam olim damnatas hæreses sectantur, non magnopere Catholicum Ecclesiæ filium remorabuntur, quippe cum non ignoret astutiã fraudesque satanæ, per electa sua organa id studiosè agentis, vt non solum credetium fidem, sine qua salus vera obtineri nequit, subuertat: sed per eosdẽ quoque, mores illorum, quorum fidem altiores egisse radices cernit, quàm vt tam leui vento dejici possit, corrumpat: cum sine probatis moribus fides, sana licet & integra, salutem fideli asserre nequeat. Hoc callidus ille serpens & humani generis hostis acerrimus non ignorans, ea omnia præsidia, quæ magnum habent ad corrigendos formandosque mores momentum, eripere studet. Nihil proinde mouebit Catholicum lectorem illa hominis Zuingliani iniqua censura, dum scribit in his dialogis omnia fabularum plena esse: quid enim aliud iudicaret de Casarij libris, quibus tam aperte confirmatur

*Ioannes
Iacobus
Frisius
in addi-
tione ad
Simleri
biblio-
thecam.*

tur

PRAEFATIO.

tur doctrina Ecclesiae Catholicae, à qua ipse
 deficiens, haereses, quae iisdem libris refellun-
 tur, cōflectatur, ut nisi pro fabulis hac habeat,
 se non veritati fidei, sed reprobatis erroribus
 adhærescere confiteri cogatur? Laudare scri-
 pta hæc Casarii non potuit, nisi simul lauda-
 ret dogmata catholica de veritate Eucharis-
 tiæ, Missæ sacrificio, Sacramentis pœnitentiæ,
 extremæ vnctionis, & sacrae ordinationis, et-
 ficacia baptismi aquæ, Sanctorum inuoca-
 tione, igne purgationis siue emûcationis, sta-
 tu, votis, professione monachorû ac religio-
 sorum hominum, & alia sexcenta id genus:
 quæ si approbet, se gregemque suum eamnet
 necesse erit. At non vidit miser, etiam explo-
 so Casario, superesse innumeros alios, neque
 eruditione neque sanctitate aut auctoritate
 inferiores, qui eadem omnino suis scriptis
 confirmant. Certè ipse quoque Casarius, si
 viueret, gloriosum sibi duceret, cum vetustis-
 simis ac sanctissimis Ecclesiae Patribus, qui
 hanc Orthodoxam & catholicam fidem, gra-
 uissimis sententiis, firmissimis rationibus, cer-
 tissimis atque euidentissimis miraculorum
 exemplorumque testimoniis comprobarunt,
 ab hæretico homine damnari: cum præser-
 tim hos ipse duces secutus sit in hoc opere cō-
 scribendo, quorum aliquot paulo post recē-
 sebimus. Norunt siquidem Catholici, glorio-
 sum esse ab hostibus fidei vituperari, quibus
 familiare est, veræ pietatis & religionis exer-
 citiis nomen superstitionis & impietatis falsò
 imponere: sicut improbi & vitii dediti, vir-
 tutum

tutum

AD LECTOREM

tutum non inibus cohonestare actiones suas student. Quare si hi soli huius generis scripta contemnerent, haud magnopere nocerent veræ fidei assertoribus: sed quòd nonnulli, etiã qui Catholici videri dicique volunt, sic affecti sunt, vt non magnum pondus libri hęc Cæsarij apud eos habituri videantur, tum quòd istiusmodi res flocci faciant, tũ quòd scriptorum talium fidem suspectam habeant, id forte nonnullis maiorem difficultatem adferet, Verũm qui ita sentiunt, videant qua ratione inducti iis, qui verum Deũ norunt & colunt, credere renuant, cũ ethnicis, & idolorũ ac demonum cultoribus historias scribentibus, tam facile assentiãtur. A ratione etenim plane est alienũ, vti non solũ prudentis ac eruditi, sed probi & religiosi, qui, ne quid cõmitteret, quo Deus iudex vindexque malorum offendi possit, à multis, quibus alioqui licite perfrui poterat, voluptatibus abstinẽs, asperã atq; austerã viuendi rationem sectatus est, si de suspectã habere, cũ mentiendi causam habuerit nullam: ne verò quid confingeret, timore diuino meritò cohiberi debuerit. Nouerat Cæsarius, quem libri & vita testatur religiosum Dei cultorẽ fuisse, scriptũ esse: *Os quod mēitur, occidit animã, non ignorabat Deum, nostro mēdatio, quod execratur, minime egere: sciebat causam bonã, quam tractandã susceperat, mendaciis non promoueri aut stabiliri, sed potius euerti, quæ etiã causa illum compulit, statim initio libri protestari, Deum que testem inuocare, nihil omnino à se*

con-

Saj. I.

PRAEFATIO.

confictum in hos libros relatum esse: quin & profiteretur libro 3. cap. 33. Satius se iudicasse etiã vera subtrahere, quã falsa scribere: quod illo quoque tacete res ipsa loquitur, dũ nõ tãtum quid gestum sit, sed etiã à quo, loco, quoque tempore, & à quibus demum illud acceperit, tã accuratè recenset, idque oratione simplici, absque omni verborũ furo, nullis nõ soũ hyperbolis, sed nec amplificationibus, nuda scilicet aperta que dictione veritatis amica utes. Quòd si coram æquo iudice omni privato affectu seposito in mediũ cõtrouersia hæc proponatur, quis non videt illũ pro Casario sententiã pronuntiatum, dicturumque potius credendum tã probo illorum temporum scriptori, bona fide referenti, quæ sua ætate gesta acceperat, quã cuius alteri, post tot sæcula in dubiũ eadem vocanti, non aliã ob causam, quã quòd sibi videantur ea non ita, vt Casarius cõmemorat, accidisse? Et quia cum Christianis nobis agendum, considerent illi quã alienum sit, & à caritate, quæ malum non cogitat, sed omnia credit: & à Christi Domini nostri institutione, tã sedulò moneris, Nolite iudicare, & non iudicabimini: nolite cõdemnare, & non condemnabimini, huiusmodi nõ solum dicere, sed vel cogitare de proximis, iis præsertim, qui tot iam sæculis viri boni & eruditi habiti sunt. Videant ne eius criminis, quod alteri imponunt, se reos comprobent: qualis enim quisque est, tales etiã alios iudicat: nõ libidinibus deditus, omnes iisdẽ deseruire existimat, imò impossibile cõsuet quemquã ca-

1. Cor.

13.

Luca 6.

stè

AD LECTOREM

stè viuere: sic arrogās, quidquid ab aliis fit, ex eadē radice profectū putat. Id Sapiēs aduertēs *Eccl. 10.* dicebat: In via, stultus ambulās, cum ipse insipies sit, omnes stultos xtimat. At qui submisso est animo, qui continētix cultor, qui amās virtutis, ad bene sentiendū de aliis propēsior est. Nec est cur quispiam miretur, si etiā modò in ordine ecclesiasticorum nonnulli subinde inueniantur, quibus huiusmodi scripta, quæ pietatem spirant, & legentium deuotionem promouent, sint insipida; cum iaitio nascentis ecclesiæ non defuerint fideles, in quos *1. Cor. 2.* ca deret illud B. Pauli: Animalis homo, non percipit ea quæ sunt Spiritus Dei. Stultitia enim est illi, & non potest intelligere, quia spiritualiter examinatur. Quorum enim vita & mores alieni sunt à moribus & vita iustorū, his neque dicta neque facta Sanctorum, sed illorum qui mundi huius amatores sunt, placent & arrident. Notabat id B. Ioannes, dicens: Ipsū de mundo sunt, ideo de mundo loquantur, & mundus eos audit. Nos ex Deo sumus. Qui nouit Deum, audit nos; qui nō est ex Deo, non audit nos. Quod Christus Dñs iā antè Apostolis, omnibusq; suis sectatoribus *Ioan 15.* euenturū prædixit: Si de mundo fuissetis, mūdus quod suū erat diligeret, quia verò de mūdus nō estis, sed ego elegi vos de mundo, propterea odit vos mundus. Sicut enim similitudo est causa amoris, ita vbi dissimilia sunt, imò cōcraria studia, ibi cōciliatio vnioq; animorū rara. Quæ admodū etiā tractant fabrilis fabri, & vt Nautica de vētis, de bobus narrat
Ara-

PREFATIO.

Arator, sic quæ quisq; impèse amat, & assidue tractat, de ijs quoque magna cum voluptate crebrò sermonem miscet, continentèrque cogitat. Vbi enim est thesaurus tuus, ibi est & *Matt. 6.* cor tuum, Seruator dicebat; quare neq; illud absurdè dicitur, animũ magis esse vbi amat, quàm vbi animat. Hinc non rarò cernimus ita affectos homines, magna auiditate legere & audire absque vllò fastidio, etiam prolixas de rebus vel amatorijs vel vanis coniectas historias, ex illisq; insignè voluptatem capere; apud quos si probatã Sãcti alicuius vitã, aut breuè, vnde ad virtutè incitentur auditores, narrationè instituas, nullo sensu delectationis afficiètur, sed dicent è sibi molestum esse, & vultu, & gestu, si nõ etiã verbis, asserent. Neq; mirum hoc accidere in rebus gestis piorũ, cũ ex ipso etiã verbo Dei non rarò molestiã capiant. Quibus illud Salomonis inculcandũ esset: Vsq; quo paruuli diligitis infantiã, & stulti ea quæ sibi sunt noxia cupièr, & imprudètes odibunt scientiã? Neq; ex alio fonte hoc malũ manat, quã quòd spiritũ Dei nõ habeant, qui, quos inhabitat, à vanitate ad veritatem, à vitiis ad virtutem, à terrenis ad cœlestia, à caducis ad sempiterna, & deniq; ab iis, quæ sensibus subjiuntur, ad ea quæ mète tantũ percipi possunt, pertrahit. Siquidè pij omnes magno studio huiusmodi scripta solèr euoluere, cupidè audire, diligenter peruestigare: quòd, cũ spiritu Dei agantur, ea, quæ idem spiritus in Sãctis iustisq; operatus est, quæque eodem impulsore cõscripta sunt, dili-

Prover. 1.

dili-

AD LECTOREM

diligant & complectantur, nec contemnen-
 dum fructum inde colligant. Quæ etiam cau-
 sa impulit vitæ sanctimonia & doctrina illu-
 stres Ecclesiæ, tam Græcos quam Latinos,
 patres, vt si quid tale alicubi sua ætate acci-
 disse intelligerent, studiosè annotarent: testa-
 tur id B. Theodoretæ Cyri Episcopi Dei amā-
 tium historia, Palladij Lausiaca, Ioannis Eui-
 ratæ, siue Sophronij Hierosolymitani antisti-
 tis, Pratum Spirituale, Simeonis Metaphra-
 ste ingentia illa de Sanctis conscripta & col-
 lecta volumina, Petri Abbatis Cluniacensis mi-
 raculorum libri, Bedæ venerabilis gentis An-
 glorum & diuersorum Sanctorum historia;
 id B. Gregorij Turonensis de gloria marty-
 rû & Cōfessorum libri, hoc S. Gregorij Ma-
 gni Dialogi & homiliæ; B. Euodij Vzalensis
 de miraculis Protomartyris Stephani com-
 mentarius, B. Augustini de eodem, & B. Am-
 brosijs de alijs martyribus conscripta miracu-
 la, Seueri Sulpitij Dialogi, B. Hieronymi
 multorum Sanctorû descriptæ vitæ, quorum
 aliorumque exemplo prouocatus, non infeli-
 citer hoc opus aggressus est Cæsarius. Quod
 verò ad visiones & reuelationes, quæ multæ
 his libris continentur, attinet, quia & illæ qui-
 busdâ, qui sibi sapientes videntur, minùs arri-
 dēt, sciat Catholicus lector, vt prudētia est nō
 temere quibusuis reuelationibus fidē adhibe-
 re, ita iure reprehēdi dānarique eos, qui omnes
 proternè rejiciunt, & velut cōfictas aut deli-
 rantium somnia dānant. Qui si sciāt quo loco il-
 la à grauissimis Ecclesiæ doctoribus habeantur,

tur,

PRAEFATIO.

tur, impudentes sunt, quod tatorum virorum iudicio acerrimo suum praferant; si ignorat, temerarij, vt qui de rebus minus sibi perspectis ta incōsideratē iudicēt. Quanti autem visiones ac reuelationes fidelibus ostensas fecerint beatiſſimi olim Patres, discant ex B. Iohannis Chryſoſt. libro de Sacerdotio sexto, B. Gregorij Niſſeni cōmentario de B. Maerina; Sanct. Christi martyre & Episcopo Cypriano, epist. 8. 10. 34. 54. lib. itē de mortalitate; A quo etiā sentient se perstringi in fine epist. 69. Deniq; ne nimius sim, Tertul. lib. de Idololatria cap. 15. visionē nocturnā, cuidā fideiū factam, nō veretur diuinā appellare autoritatē: & libr. de spectaculis cap. 26. & de veladis virginibus cap. vlt. nō erubuit mulieribus factas reuelationes, ad probationē eius quod tractabat adducere: quæ aliāque plura si temerarij hi censors expendant, discēt modestius de his similibusq; rebus & sentire & loqui; sciētq; illos, qui Dei spiritū habēt, multo & acutius acriusq; videre, & rectius de iudicare ea, quæ idē spiritus in fidelibus operatur, quā qui de studio acquisita prophana scientia gloriantur. Sed de his satis, tu verō Christiane lector, vtere his libris Cæsarij, ex quibus fructum nō cōtemnendū, si velis, percipies; ad cuius lectionem aditū tibi faciat B. Bern. cuius etate Cæsarius vixit, cuiusq; verbis & prædicta comprobantur, & quæ ab eo breui sermone explicari non poterat, ab ipso Cæsario fusiùs pertractatur; is autē sermone primo de dedicatione sic ait; Mirabilis Deus

* *

in

AD LECTOREM PRÆFATIO.

in Sãctis suis, nõ modò in cœlestibus, sed etiã
 in terrenis. Vtròbique Sãctos habet, & in v-
 trisq; mirabilis est: illos quidẽ beatificãs, istos
 sanctificans. An experimentum quæritis eius
 de qua loquimur sanctitatis, & Sãctorum
 vobis istorum miracula desideratis ostendi?
 Multi certè ex vobis (fratres suos religiosos
 alloquitur) à peccatis & vitiis, in quibus cõ-
 putruerant tanquã iumenta in stercore suo,
 exiere viriliter; & quotidie impugnantibus
 eis potenter resistunt, iuxta Apostolum, qui
 de Sãctis loquens vtique. Conualuerunt, in-
 quit, de infirmitate, fortes facti sunt in bello.
 Quid mirabilius, quando is qui vix per biduũ
 poterat à luxuria, crapula, & comessationi-
 bus, & ebrietatibus, à cubilibus & impudici-
 tiis, cæterisq; similibus & dissimilibus vitiis
 continere, nunc ab eis continet multis annis,
 tota vtiq; vita sua? Quod maius miraculum,
 quando tot iuvenes, tot adolescentes, tot no-
 biles, vniuersi denique quos hĩc Video, velut
 in carcere aperto tenentur sine vinculis, solo
 Dei timore confixi, quòd in tanta perseuerãt
 afflictione pœnitentiã vltra virtutem huma-
 nam, supra naturam, contra consuetudinem?
 Ipsi credo videris, quanta iam possemus inue-
 nire miracula, si perscrutari sigillatim liceret
 singulorum exitum de Ægypto, & deserti
 viam, id est, abrenunciationem sæculi, introi-
 tum monasterij, in monasterio conuersatio-
 nẽ. Hæc S. Bernardus, quæ nõ inconcinnẽ vi-
 dentur seruire libro primo Cæsarij, qui agit
 de conuersione sæcularium ad religionem.

VITA